

Library

CYNGOR DOSBARTH GWLEDIG PENLLYN.

ADRODDIAD

Y

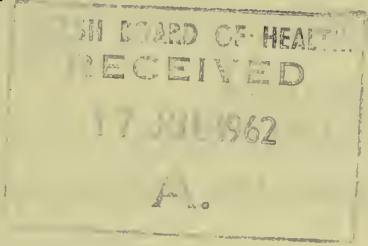
SWYDDOG MEDDYGOL

ar

GYFLWR IECHYD Y DOSBARTH.

am

1961.

Mr. Cadeirydd, Boneddigion,

Cyflwynaf i chwi adroddiad ar gyflwr iechyd y dosbarth am y flwyddyn yn diweddu 31ain Rhagfyr 1961.

Yr oedd amcangyfrif y Cofrestrydd Cyffredinol o'r boblogaeth ganol y flwyddyn 50 yn fwy nag yn 1960; ond bu lleihâd o 10 yn nifer y bywanedig dros yr un cyfnod. Cafwyd dau faban marwanedig lle nad oedd un yn 1960. Nid oedd un achos o farwolaeth man ar enedigaeth plentyn, ac ni fu un plentyn dan flwydd oed farw.

Nifer y marwolaethau am y flwyddyn oedd 34 (30 yn 1960), a bu 5 o'r rhai hyn farw o'r cancr.(1 yn 1960; 4 yn 1959). Nid oedd un marwolaeth oherwydd darfededigaeth.

Ni hysbyswyd un achos newydd o ddarfededigaeth yr ysgyfaint, ond cafwyd un achos anysgyfeiniol.(Dim yn 1960)

Hysbyswyd pum achos o'r pâs, a haint o'r frech goch yn cyfrif am 185 o achosio. Ni hysbyswyd unrhyw afiechyd heintus arall.

Bu ychydig blant yn sâl ar ôl bwyta cinio mewn ysgol gynradd yn ystod y flwyddyn.

Dengys y darlun cyffredinol fod cyflwr iechyd y gymdeithas yn dda.

Hoffwn ddiolch i Mr. Griffiths, yr Arolygydd Iechyd, am ei gymorth gwerthfawr, ac i Mr. Humphreys a'r Swyddogion eraill am eu cydweithrediad cyfeillgar.

Yr eiddoch,

D. FELIX RICHARDS.

M.A.,M.B.,B.Chir., M.R.C.S., L.R.C.P., D.P.H., D.T.M.& H., D.(Obst.), R.C.O.G.

ADRODDIAD BLYNYDDOL SWYDDOG MEDDYGOL Y CYNGOR AM 1961.

CYFFREDINOL.

Arwynebedd y Dosbarth:	98,469 o aceri.
Gwerth Trethiannol:	£13,377.
Poblogaeth (Ffigyrau'r Cofrestrydd Cyffredinol):	2780
Nifer y tai annedd:	906
Cyfanswm treth geiniog yn y bunt:	£50. 12. 3.

GENEDIGAETHAU.

Byw a marwanedig			45
Bywanedig			43
Marwanedig	Gwryw	Benyw	
	1	1	2
Marwanedig yn ôl mil o boblogaeth			0.71.
Marwanedig yn ôl mil genedigaethau (byw a marwanedig)			44.44
Genedigaethau yn ol mil o boblogaeth:			15.46
			1960. 19.06

GENEDIGAETHAU.

Bywanedig:	<u>Gwryw</u>	<u>Benyw</u>	<u>Cyfanswm</u>
Cyfreithlon:	21	21	42
Anghyfreithlon:	1	-	1
Genedigaethau anghyfreithlon yn ôl mil o boblogaeth:		0.35.	

MARWOLAETHAU.

	<u>Gwryw</u>	<u>Benyw</u>	
Cyfanswm: 34	21	13	
Marwolaethau yn ôl mil o'r boblogaeth			12.23
Y ffigur am 1960:			11.90
Marwolaethau plant dan flwydd oed:-			
	<u>Gwryw</u>	<u>Benyw</u>	<u>Cyfanswm</u>
Cyfreithlon:	0	0	0
Anghyfreithlon:	0	0	0
Marwolaethau plant yn ôl mil o enedigaethau: (Y ffigyrau am 1960)		0 0	
Marwolaethau plant cyfreithlon yn ôl mil o enedigaethau:		0	
Marwolaethau plant dan bedair wythnos oed:-	<u>Gwryw</u>	<u>Benyw</u>	<u>Cyfanswm.</u>
Cyfreithlon:	0	0	0
Anghyfreithlon:	0	0	0
Marwolaethau mamau (Ynglyn a beichiogi a geni plant)	DIM		
Marwolaethau o'r canser: (yn ôl mil o'r boblogaeth)	3 1960.-	2 1.79 0.74	5
Marwolaethau oddiwrth Ddarfodedigaeth (yn ôl mil o'r boblogaeth).		DIM	

GWASANAETH IECHYD.

1. SWYDDOGION IECHYD.

Un Swyddog Meddygol.
Un Arolygydd Iechyd.

2. CYFLEUSTERAU LABORDY:

Dwr: Dadansoddiad cemegol gan y Dadansoddwr Cyhoeddus yng Nghaer.
Arolygu bacteriologaid gan Labordy Iechyd y Cyhoedd, Conwy.

Llaeth: Profion am lendid, ansawdd cadw a darfodedigaeth gan Labordy
Iechyd y Cyhoedd, Conwy. (Ni chodir unrhyw dal ar yr Awdurdod Lleol am
y profion hyn ar laeth).

3. CYFLEUSTERAU AMBIWLANS:

Mae gorsaf ambiwlans yn y cylch.

4. CLINIGAU LLESIANT PLANT:

Cynhelir clinig ddwywaith y mis yn Yr Hafan, Bala.

5. CLINIGAU DARPAE GENI:

Cynhelir clinig o'r fath unwaith yn y mis yn yr Aelwyd yng Nghorwen.

6. CLINIG ORTHOPAEDIG:

Fe'i cynhelir ddwywaith yn y mis yn Yr Hafan, Bala.

7. CLINIG DARFODEDIGAETH.

Pob pythefnos yn Plasyndre, Bala.

8. ATALHEINTIO DIPHTHERIA:

Trefnir ar gyfer atalheintio gan Swyddog Meddygol y Sir. Ceir atalheintio ar fabanod a phlant yn yr Ysgolion Cynradd yn gyson a mynych. Rhoddir derbynïad da i'r trefniant hwn gan rieni yn y Dosbarthiadau Gwledig.

9. PARLYS LLYM MABANDOD:

Gellir trefnu i atalheintio drwy gyd-ddealltwriaeth â Swyddog Meddygol y Sir.

10. YSBYTAI:

Nid oes yr un ysbyty o fewn tiriogaeth y Cyngor Dosbarth.

11. AFIECHYDON HEINTUS:

Cyfanswm yr Afiechydon Heintus (heblaw Darfodedigaeth) a wnaed yn hysbys yn ystod y flwyddyn: 190.

Y Dwymyn Goch	-	0
Twymyn y Perfedd	-	0
Y Pâs	-	5
Y Frech Goch	-	185
Parlys llym	-	0

DARFODEDIGAETH.

		<u>Gwryw</u>	<u>Benyw</u>	<u>Achosion Newydd</u> <u>Cyfanswm</u>
Ysgyfeiniol	-	0	0	0
Anysgyfeiniol	-	1	0	1
(Oed: 35-45)				

MARWOLAETHAU O ACHOS DARFODEDIGAETH.

Ysgyfeiniol	-	0	0	0
Anysgyfeiniol	-	0	0	0

ACHOSION MARWOLAETHAU.
1961.

		<u>Gwryw</u>	<u>Benyw</u>
Darfodedigaeth yr Ysgyfaint	-	0	0
Parlys llym	-	0	0
Canser Ystumog	-	1	1
Canser yr Ysgyfaint	-	1	0
Canser y Fron	-	0	1
" (Safleoedd Eraill)	-	1	0
Anafau llestriog cyfundrefn y nerfau	-	2	4
Afiechyd rhydwelïau'r galon	-	5	1
Gorbwys gyda chlefyd y galon	-	2	0
Clefydau eraill y galon	-	1	4
Clefydau cychredol eraill	-	0	0
Anwydwst	-	0	0
Llid yr Ysgyfaint	-	1	0
Bronceitus	-	1	0
Clefydau eraill y gyfendrefn anadlu	-	1	0
Casgliad ar yr ystumog a'r perfeddyn bach	-	1	0
Llid yr ystumog, y coluddion a'r dolur rhydd	-	0	1
Llid yr elwlod	-	1	0
Gordyfiant y chwaren wrth enau'r bledren	-	0	0
Afiechydon eraill	-	1	1
Damweiniau gan foduron	-	1	0
Pob damwain arall	-	0	0
Camffurfiadau Genedigol	-	1	0
		<u>21</u>	<u>13.</u>

DEDDF CYMORTH GWLADOL 1948.

Ni bu yr un achos o dan Adran 47 o'r Ddeddf hon yn ystod y flwyddyn.

GLANWEITHDRA BWYD.

Ni fu yr un erlyniad o dan y pennawd hwn. Rhoddwyd cyngor yn ôl yr angen.

1. CARTHFFOSIAETH: Rhoddwyd caniatad i amryw o breswylwyr Y Frongoch i gysylltu i garthffosiaeth newydd Lerpwl. Gallai'r cynllun hwn gyfarfod angen y pentref i raddau mawr. Troswyd un ceudy sych arall yn geudy dŵr yn Llanuwchllyn. Cymerwyd camrau i ddelio â dau geubwll oedd yn gorlifo ym mhlwyf Llandderfel.
2. CYFLENWAD DŴR: Penderfynwyd estyn y bibell ddŵr o Dy'nygwrych i Dy Isaf, Llwyneinion. Deil yr angen am gyflenwad dŵr priodol rhwng Llanfor a Glanrafon. Y mae cynllun ar droed, a disgwylir y bydd cychwyn ar y gwaith yn ystod y flwyddyn neu ddwy nesaf.
Gosodwyd sampl bacteriolegol yn y Dosbarth I - Boddhaol. Dengys sampl cemegol fod cyflwr organaidd y dŵr yn foddhaol, ond ei fod yn debyg o rydu metel a'i fod yn cynnwys 0.57 rhan o gopr y miliwn. Nid yw hyn yn niweidiol i ieched ond gall staenio baddonau a basnau ymolchi.

DŴR Y CYNGOR.

	Yn y Tŷ		Pibell allan.	
	Nifer y Tai	Poblogaeth (Amcangyfrif)	Nifer y Tai	Poblogaeth (Amcangyfrif)
Llandderfel	100	312	8	9
Llanfor	28	84	21	28
Llangywair	10	31	-	-
Llanuwchllyn	125	390	1	4
Llanycil	95	296	3	4

3. YSBWRIEL: Rhoddir gwasanaeth wythnosol i safle carafan preswyl y Frongoch am gydnabyddiaeth o £35 y flwyddyn.
4. CASBETHAU: Llwyddwyd i ddelio â mwyafrif yr achosion a gododd heb gymeryd camrau cyfreithiol, ond bu raid defnyddio rlybudd ffurfiol unwaith.
5. CARAFANNAU: Trwyddedwyd pum safle newydd - pedair o garafannau unigol ac un safle o bum carafan. Ychwanegwyd at rif dwy o'r safleoedd eraill. Penderfynodd perchen un trwydded ddirwyn ei safle i ben. Rhoddwyd sylw i amryw o safleoedd anghyfreithlon.
6. FFATRIOEDD: Ni ddarganfuwyd unrhyw gamwedd.
7. DIFA PLA: Penodwyd Swyddog Pla newydd ym mis Ebrill a dechreuodd ar ei dyletswyddau ddechrau Mai. Yr oedd wedi archwilio 377 o ffermydd a naw adeilad arall cyn diwedd y flwyddyn, ac wedi gwenwyno mewn 17 o achosion lle'r oedd llygod yn bla.
8. TAI: Cwblhawyd y gwaith o roi'r mwynderau safonol mewn tri tŷ, a thalwyd tri cymorthdâl llawn. Ni chodwyd un tŷ newydd yn ystod y flwyddyn. Derbyniwyd ymrwymiad ffurfiol i beidio gosod tai'r Byrgoed, Llandderfel, i bwrpas byw. Bu gohebiaeth â Phwyllgor Tenantiaid Glanllyn ynglyn â thai anaddas ar yr Ystâd. Delwyd ag un achos o dŷ wedi ei orlenwi.
9. Y DDEDDF RHENT: Ni dderbyniwyd cais am Dystysgrif Cywair Drwg.
10. BWYD: Ildiwyd bwyd anaddas ar bedwar achlysur yn ystod y flwyddyn. Cofrestrwyd dwy siop i bwrpas gwerthu hufen iâ parod. Ni erlynwyd neb am beidio â chydymffurfio â'r Rheolau Bwyd. Cyflwynwyd adroddiad i'r Swyddog Meddygol ar y plant a fu'n sâl yn Ysgol y Sarnau. Dilynwyd hyn i fyny ag adroddiad ar gyflwr ceginau yr ysgolion yn y dosbarth.
11. Tŷ LLADD: Nid oes tŷ lladd yn y dosbarth.
12. PWLL NOFIO: Nid oes pwll nofio yn y dosbarth.

NIFER A NATUR YR YMWELIADAU.

Y DEDDFAU IECHYD.

1.	Carthffosiaeth	190
2.	Cyflenwad Dŵr	91
3.	Ysbwriel	16
4.	Casbethau	65
5.	Carafannau	78
6.	Ffatrioedd	6
7.	Siopau	22
8.	Difa Pla	22

Y DEDDFAU TAI.

1.	Cyffredinol	161
2.	Y Ddeddf Rhent	-

Y DEDDFAU BWYD:

1.	Bwyd Anaddas	8
2.	Paratoi, cadw a gwerthu bwyd	32

AMRYWIOL:

1.	Amrywiol	19
----	----------	----

RHYBUDDION.

	<u>Anfonwyd</u>	<u>Cydymffurfiwyd.</u>
Rhybuddion Rhagarweiniol	16	15
Rhybuddion Ffurfiol	3	3

